

KORONAVİRÜS PANDEMİSİNİN AB ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

THE INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF THE CORONAVIRUS PANDEMIC ON THE EU

İbrahim GÜNDÜZ*

Özet

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi

06.12.2022

Kabul Tarihi

03.01.2023

Bu çalışma Çin Halk Cumhuriyeti'nde ortaya çıkan ardından bütün Dünya'ya yayılan koronavirüs pandemisini ele almaktadır. Çalışmada koronavirüsün Avrupa Birliği (AB) üzerindeki etkileri değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada koronavirüsün sosyal, siyasi, ekonomik ve kültürel alanlarda ortaya çıkardığı sorunlar ve sonuçlar incelenecektir. Çalışmada koronavirüs pandemisinin ortaya çıkmasının ardından literatüre giren veya daha bilinen hale gelen koronaeкономи, epidemik, pandemi, risk yönetimi, kimyasal ve biyolojik terör gibi kavramlara ilişkin değerlendirmelerde bulunulacaktır. Koronavirüs döneminde AB'nin karşılaştığı zorlukları ve bu zorluklarla mücadelesi çalışmanın odak noktasıdır. Bu amacı gerçekleştirmek amacıyla birçok farklı parametre ile de anlatım zenginleştirilmeye çalışılmıştır. Koronavirüsün AB üzerindeki etkilerini alanındaki literatüre katkıda bulunma bu çalışmanın temel amacıdır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Koronavirüs, Koronaeкономи, Pandemi, Wuhan

Abstract

Research Article

Received

06.12.2022

Accepted

03.01.2023

This study is addressing Coronavirus pandemic that emerge People Republic of China. The Effect of Coronavirus effect on the European Union were tried to evaluated in this article. It was tried to evaluated social, political, economic and cultural effect. It is handled that coroneconomy, epidemic, pandemic, risk management, chemical and biological terrorism in terms of coronavirus period. The main focus point of this study is the European Union challenge in terms of Coronavirus pandemic. There are many parameter using for enriching in this study. The study's aim is to contribute literature in terms of the coronavirus effect on the EU.

Keywords: European Union, Coronavirus, Coroneconomy, Pandemic, Wuhan

* Öğretim Görevlisi, Düzce Üniversitesi, brhmgndzz@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5878-1645>

Giriş

Çin'in Hubei eyaletine bağlı Wuhan şehrinde 2019 yılının sonlarında patlak veren Koronavirüs(Covid-19) salgını, Ocak 2020'den itibaren değişik coğrafyaları etkisi altına almıştır. Salgının başlangıcında ülkelerden bazıları sert tedbirler alırken özellikle ABD, İngiltere ve Brezilya'nın başını çektiği bazı ülkeler bu konuda tedbir almakta ya geç kalmış ya da almamıştır. Salgının küresel bir salgın haline gelmesinin ardından Dünya Sağlık Örgütü Koronavirüsü küresel bir salgın olarak nitelendirmiş ve hastalıkta pandemi koşullarının oluştuğunu belirtmiştir. Ancak virüsün Çin'de ortaya çıkmasının ardından alınan bu karar birçok ülkeyi hem tedbirsiz hem de çaresiz yakalamıştır. Özellikle turizmin etkisiyle virüs hızla dünyanın dört bir yanına yayılmıştır. Virüsün başlangıçta grip virüsü olarak belirtilmesi ve yayılma hızı ile ilgili bilgilerin yetersiz kalması virüsle mücadeleyi ciddi anlamda zora sokmuştur.

Avrupa'nın virüsle tanışma sürecinde turizmin büyük bir etkisi olmuştur. Çin'den gelen bir yolcu ile önce Fransa'ya taşınan virüs hemen ardından bütün Avrupa'ya hızlı bir şekilde yayılmıştır. Bu yayılımın bu denli hızlı olmasında Koronavirüsün diğer virüslere göre bulaş oranının yüksek olmasının ve semptom göstermeyen vakaların sayıca fazlalığının etkisi bulunmaktadır. Virüsün Avrupa bünyesinde bu denli hızlı yayılmasında spor müsabakalarının, konserlerin, büyük toplantıların etkili olduğu değerlendirilmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinin çoğu bu virüse hem ekonomik hem de sosyal anlamda hazırlıksız yakalanmışlardır. Bu süreçte özellikle sağlık sektörünün kapasitesi oldukça zorlanmış ve birçok hasta tedavi noktasında olumsuz koşullarla karşı karşıya kalmıştır. Koronavirüsün etkileri ekonomi alanında da oldukça sert bir şekilde yansımıştır. Bu dönemde hem arz hem de talep yönünde kuvvetli bir daralma görülmüş, sosyal hayatta kısıtlamalarla beraber bireylerin ekonomik koşullarında da ciddi bir bozulma görülmüştür. Koronavirüs döneminde son dönemde Avrupa'da etkisini artıran popülizm ve yabancı düşmanlığı gibi düşünceler daha da artmıştır.

Bu çalışma Koronavirüs salgınının Avrupa Birliği'nde ortaya çıkardığı gelişmeleri değerlendirmek ve AB'nin geleceğine ilişkin öngörülerde bulunmak üzere hazırlanmıştır. Söz konusu çalışmada öncelikle Koronavirüsün ortaya çıkış süreci aktarılmıştır. Çalışmada dünya tarihini etkileyen önemli salgınlar hakkında da bilgiler verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde öncelikle virüsün AB ülkelerine gelişi, etkileri ve bu problemin üstesinden gelmeye yönelik atılan adımlar tartışılmıştır. Koronavirüsün Avrupa Birliği üzerindeki etkilerini inceleme açısından literatüre katkı sağlamayı amaçlayan çalışmada post-pozitivist bir anlayışla kavramlar ve durumlar yorumlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda virüsün sosyal, ekonomik ve güvenlik alanlarında ortaya çıkardığı koşullar örnekler aracılığıyla analiz edilmeye çalışılmıştır. Son dönemlerde Avrupa ülkelerinde destekçi sayısı hızla artan popülizme ve yabancı karşıtlığına özellikle yer verilmiştir. Temel olarak insan haklarına dayalı ve bu hakları önemseyeni belirten bir toplulukta karşılaşılan popülizm artışı, AB'nin temel değerlerine aykırı olması açısından önemli bir arıza olarak değerlendirilmektedir. Çalışmada virüsün en çok etkilediği ülkelerden olan İtalya üzerinden genel bir perspektif çizilmeye çalışılmıştır.

1. Koronavirüsün Ortaya Çıkışı ve Salgınların Tarihçesi

Koronavirüs, 2019 yılının son aylarında Çin'in Hubei eyaletine bağlı Wuhan şehrinde ortaya çıkan bir salgın olarak literatürdeki yerini almıştır. Söz konusu salgına sebep olan virüs tipik bir grip virüsü olmasına rağmen bulaşıcılık ve ölüm oranları bağlamında gripten daha ileri bir seviyededir. Grip veya diğer adıyla influenza virüsleri uzun yıllardan beri bilinen ve hastalıklara neden olan tıbbi patojenlerdir. Bu hastalığın birden fazla türü bulunmaktadır. Bu hastalıkların çeşitli yerlerde görünürlüğünü dönem dönem artmış ve vaka sayısı artış göstermiştir. Bulaşıcı hastalıkların görülme yaygınlığını ifade etmek için bilim insanları iki kavram kullanırlar. Bunlardan birincisi olan epidemi kavramı, bir bölgede ya da toplulukta görülen hastalıklar için kullanılırken; pandemi kavramı ise birçok ülkede ya da Dünya'da yaygın olarak görülen vakaları ifade etmek için kullanılır. Örneğin bir mahallede, köyde ya da kasabada görülen bir hastalık epidemisi olarak nitelendirilebilecekken birden çok ülkede ya

da kıtada görülen bir hastalık pandemi olarak nitelendirilmektedir. Grip virüsü çeşitli dönemlerde değişiklikler göstererek epidemilere neden olabilmektedir. Epidemiler genelde 6 haftaya dek uzayabilmektedir. Grip pandemileri A tipi virüslerinin etkisiyle oluşmakta ve insandan insana kolayca bulaşmaktadır. İkincil bir hastalığa sahip olan bireyler riskli grupta olan hasta adayları olarak değerlendirilmektedir. 1918, 1957, 1968 ve 2009 yıllarında virüs kaynaklı pandemiler gerçekleşmiştir. Bunlardan 1918 yılında egemen olan İspanyol grip salgınında 20 milyon kişinin, 1957 ve 1968 salgınlarında 1,5 milyon kişinin öldüğü düşünülmektedir (Türk Toraks Derneği, 2020). Burada ifade edilen pandemik salgınlar oldukça geniş coğrafyalarda etkili olmuştur. Pandemi salgınlarının sınırlandırılmasında ya da hızının azaltılmasında hareketliliğin kısıtlanmasına yönelik uygulamalar ön plana çıkmaktadır. Bu noktada insan hareketliliğinin, pandemik salgının ortaya çıktığı bölgeden başlayıp uluslararası seviyeye kadar sınırlandırılması temel hedef olmaktadır. Pandemi sırasında bölgeler ve şehirler arasındaki kısıtlamalar her seviyede farklı uygulama ve kısıtlama içermekte ve bunların dereceleri de bir üst basamağa çıktıkça genişletilmektedir. Sosyal alanda uygulanan bu kısıtlamalar, psikolojik ve sosyal faktörler, bireyleri olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Bu alanlarda kısıtlama ile karşılaşan bireyler daha çok aileleriyle iletişime geçmeyi arzu etmekte ve bu amaç doğrultusunda sosyal hareketliliğe neden olmaktadır. Ayrıca kriz durumunda oluşan bu telaş durumu krizin yönetilmesini daha da zor hale getirmektedir.

Pandemi süreçleri birbiri ile benzerlikler göstermektedir. İlk vakanın görülmeye başladığı anda hastanın hastanede veya evde karantinaya alınması gerekmektedir. Bununla birlikte her bir virüs kendine özgü özellikler sergilemekte ve gerekli bakım ve tedavilerin ortaya konulması için belirli bir süre geçmesi beklenmektedir. Pandemi bölgelerindeki hasta kişilerin etkili bir şekilde tedavi edilmesinde kişilerin kendilerini semptom odaklı takip etmesi önemlidir. Kişilerin kişisel sağlıklarına dikkat etmesi, koruyucu maske kullanımı, el yıkama, hasta insanlardan uzak durma, ilaçla tedavi ve ilaçsız tedavi gibi hususlar Koronavirüs salgını sırasında dikkat edilmesi gereken unsurlar olarak belirtilmektedir. Pandemi durumu ile karşılaşan devletlerin hastanelerin ekipman seviyelerine, hasta insanlar odaklı çalışılmasına ve hasta bireylerin diğer bireylerden uzak bir alanda tedavi edilmesine dikkat etmesi gerekmektedir. Buna paralel olarak hastane çalışanlarının yönetilmesi ve doğru alanlara yönlendirilmesi önemlidir. Ayrıca hastanelerdeki çalışanların pandemi dönemlerinde kendi çalışma sistemleri ve malzeme temini konusunda kuşkularının olmaması gerekmektedir (Hagan vd., 2008:37). Pandemi kontrolü ve yönetilmesi noktasında yukarıda izah edilen tedbirler sürecin daha rahat bir şekilde atlatılmasına olanak sağlamaktadır. Pandemi oluşturan virüslerin en önemli etkilerinden birisi de bireylerde endişeyi tetikleme ve medikal yardım alamamanın da verdiği etkiyle beraber bunun ciddi bir şekilde hastalığa varan anksiyete rahatsızlığı boyutuna ulaşmasıdır. Bu dehşet verici koşullar, toplumun birbirinden daha da uzaklaşmasına ve birlik duygusunun kopmasına da neden olmaktadır. Bunun tüm topluma yayılması ise toplumsal bağları yaralamaktadır. Tarihi örneklere bakıldığında pandemik salgınların dehşet verici yayılma hızı, devletlerin güvenliklerini bile tehdit eden bir seviyeye ulaşmıştır. Bu öyle bir hal almaktadır ki devlet ile vatandaşın karşılıklı güvene bağlı olarak kurdukları toplumsal sözleşmelerdeki, hükümetlerin vatandaşlarını koruma taahhüdü üzerinde büyük bir baskı oluşturmaktadır. Bu güvenin yeniden tesis edilmesinde bazen orduların bile kullanıldığı olağanüstü durumlarla karşılaşılabilir (Enemark, 2009:197-199). Bu noktada pandemi dönemlerinde kamu ve sivil işbirliğinin önemi daha da artmaktadır. Birey pandemi sürecinde üzerinde taşıdığı sorumlulukların farkına varmalı ve kamunun koyduğu kurallara riayet etmelidir. Kamu otoritesi ise bireylerin salgın hastalık sürecinde yaşamış olduğu sıkıntılı durumu göz önüne alarak daha yapıcı bir tutum sergilemelidir.

Pandemi dönemleri insan hayatını oldukça derinden etkileyen dönemlerdir. Bu dönemde hastalığın bulaşıcılık özelliğinin artması sosyal hayatın her alanını derinden etkilemektedir. Bulaşıcı hastalıkların ortaya çıkması; yüksek ölüm oranları, hastalıkların artması, ticaret ve ulaşım hatlarının bozulması ve sivil memnuniyetsizlikleri bir araya getiren bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu

olguların hepsi hayatı olağan akışından uzaklaştırmakta dolayısıyla hem kamu hem de bireylere maddi anlamda ciddi bir yük de getirmektedir. Bu bağlamda bir bölgede ortaya çıkan epidemilerin pandemiye dönüşmesi ülke ekonomilerinde felaketlerle sonuçlanan durumlar ortaya çıkarmaktadır. Nitekim Dünya'yı etkisi altına alan SARS, EBOLA ve Domuz Gribi gibi salgınların ekonomiler için toplam maliyeti 10 milyar \$ olarak tahmin edilmektedir (Di Marco vd., 2020:2). Söz konusu salgınların boyutları dikkate alındığında bu pandemilerin etkilerinin Koronavirüsten daha az bir alanı etkilediği bilinmektedir. Bu bağlamda Koronavirüsün etkisinin daha da derin olacağı belirtilmektedir. Devletlerin pandemi dönemlerinde en önemli gücü iletişimden gelmektedir. Devleti yönetenler halkı salgınla mücadele konusunda ikna etmeyi başarmak zorundadır. Bu noktada hükümetlerin kısıtlamaların gerekliliği konusunda vatandaşla iletişiminin iyi seviyede olması gerekmektedir. Liderlere olan güven de pandemi dönemindeki iletişim yöntemleri açısından büyük önem taşımaktadır. Hükümet yetkililerinin iletişim yöntemi, vatandaşların kurallara uymasında hayati bir öneme sahiptir (Hagan vd., 2008:38). Pandemi salgınlarla ilgili ortaya çıkan problemler karşısında yetkili otoritelerin süreçleri iyi yönetmesi gerekmektedir. Bu kapsamdaki en önemli husus hiç şüphesiz risk yönetimidir. Risk yönetimi bünyesinde; kimliklerin, bireylerin, davranışların, sosyal grupların güncel ve gelecekteki risklerle alakalı, hastalık konularıyla ilgili epistemolojik ve tarama tekniklerini de içeren koruyucu ve önleyici bir nitelik taşıyan yöntemler bulunmaktadır. Bu bağlamda salgın hastalıkların yönetilemez bir seviyeye gelerek problemlerin artması, ulusal ve uluslararası organizasyonların güvenlik temelli anlayışlarının önemini ve aciliyetini daha da kritik bir hale getirmektedir (Sanford vd., 2016:8).

Uzmanlar tarafından salgın hastalıklara karşı en önemli savunma yöntemi olarak salgınla ilgili iyi bir istihbari bilgiye sahip olunması ve salgına karşı hızlı bir reaksiyon verilmesinin öne çıktığını düşünmektedir. İstihbarat faaliyetlerinin, küresel ölçekteki tarama faaliyetlerini kapsadığı ifade edilmektedir. İstihbarat faaliyetleri kapsamında virüs konusunda gerekli bilgilere sahip olunması, koruyucu ve önleyici tedbirlerin uygulanması gibi amaçlar ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte ulusal sağlık sisteminin gücünün hastalığın gelişmesinde ve yayılmasında en önemli direnç olduğu belirtilmektedir (Heyman, 2003:199-200). Salgın hastalıkların ülkelerin sağlık sistemlerine ekstra bir yük getireceği unutulmamalıdır. Bu bağlamda bu alanda oluşabilecek alanların doğru planlama ile yönetilmesi gerekmektedir. Bu hususa bir örnek vermek durumun analizi bakımından önem arz etmektedir. Örneğin bir hastanenin toplamda 1000 kişiye hizmet verebilecek bir kapasiteye sahip olduğunu varsayalım. Söz konusu hastane teknik ve fiziki alt yapı konusunda da Dünya sıralamasında ilk sırada yer aldığını düşünelim. Bu hastaneye aynı anda 1001 kişi müracat ettiğinde ya da toplam sayı bu 1000 sayısını aştığında belirli imkânlar yetersiz kalacak dolayısıyla sağlık hizmetleri aksayacaktır. Bu açıdan düşünüldüğünde sağlık hizmetleri kapasitesinin yoğunluğunun yönetilebilir seviyelerde kalması sağlık çalışanı, hasta ve sağlık hizmetleri açısından hayati öneme sahiptir.

Son dönemlerde ortaya çıkan salgın hastalık tehditleri devletlere yönelik uzun yıllardan beri var olan güç algısının da değişimini beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda modern güç algısı iki temel varsayıma dayanmaktadır. Bunlardan birincisi yaşamın yönetiminden ve ikinci güç ise biyolojik güçten kaynaklanmaktadır. Birinci güç algısı bireylerin güç uygulamalarını içermektedir. Bu kapsamda daha çok fiziksel olarak görülen tehditlere yönelik güç bu kapsamda değerlendirilmektedir. İkinci güç ise daha çok teknolojik gücü içermekte ve bu temelde nüfusun döngüsü ve onun karakteristik özellikleriyle ilgilenmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde biyolojik güç; biyopolitik kontrol, düzenleme ve önderlik etme gibi prensipleri barındırmaktadır. İkinci güç hiç şüphesiz son dönemlerdeki geleneksel olmayan tehditler için başvurulan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Sanford vd., 2016:6).

2. Avrupa Birliği ve Koronavirüs Salgını

Son yıllarda devletler çok farklı tehdit algılarıyla mücadele etmektedir. Devletlerin koruma ve güvenlik algılama biçimleri, bu konudaki uygulamaları, politikaları da değişmiştir. 21. yüzyıla değin güvenlik konusunda sadece askeri güç konusunu içeren kavramlar güvenlik alanına konu iken son dönemlerde sağlıktan, çevreye, enerjiden göçe kadar birçok alan bu konunun içinde yerini almıştır. Bu

doğrultuda düşünüldüğünde güvenlik artık sadece askeri tehditlerle kısıtlanmamış aynı zamanda sağlık konuları da bu alanın içine dâhil edilmiştir (Scott ve McInnes, 2012:95). Küreselleşen dünyadaki terör olgusunda; biyolojik ve kimyasal silahlar, salgın hastalıklar en önemli güvenlik tehditleri olarak öne çıkan hususlardandır. Ülkeler bu tehditlerle baş edebilmek adına birçok farklı parametreyi düşünmek zorundadır. Bu problemlerin üstesinden gelebilmek adına da oldukça detaylı çalışmalar yapmak zorunda kalmıştır. Koronavirüs salgını da bu tehditlerden en güncel olanı olarak gündelik hayatımızı etkileyen bir olgu olarak yer edinmektedir.

Koronavirüs salgınının Çin’de ortaya çıkmasının ardından başlangıçta birçok ülke bu konuda birtakım düzenlemeler yapmak durumunda kalmıştır. Bununla birlikte virüs ülkesel tedbirlerin yanı sıra bölgesel ve uluslararası anlamda da birtakım tedbirlerin alınmasını zorunlu kılmıştır. Koronavirüs salgını öncesinde de birçok kez salgınlarla karşılaşıldığı için bu tedbirlerin geçmişten bu yana uygulamada olduğunu belirtmekte fayda bulunmaktadır. Nitekim salgın hastalıklar noktasında her ne kadar günümüzde yaygın olarak başlangıç noktası Asya ülkeleri olsa da Avrupa Birliği ülkeleri hem ülke bazında hem de birlik bazında bazı tedbirler almış ve çeşitli senaryolar üzerinde çalışmıştır. Avrupa Birliği ülkeleri 1998 yılında üzerinde anlaşılan belge ile epidemik tarama ve bulaşıcı hastalıkların kontrolü için bir belge düzenlemiştir. Bu belge ulaşım bazlı hastalıklar, enterik organizmalar ve insanlarda bağışıklık sistemini yetersiz bırakan hastalıklara (AIDS, Tüberküloz, ilaç direnci) karşı birlik içerisinde koordinasyon temelli bir sistem oluşturmayı hedeflemektedir. Aynı zamanda Avrupa Epidemik Mücadele Eğitim Programı da oluşturularak birlik içerisinde hem salgınlar noktasında bilgi paylaşımı sağlanacak hem de dayanışma için bir hat kurulacaktır. Bu belge ile Avrupa genelinde elektronik ve internet bazlı bültenler hazırlanmıştır. Aynı zamanda AB üye ülkelerinin Sağlık Bakanları arasında da yeni bir hat kurulacak olmasını içermesi açısından bu belge büyük önem taşımaktadır (Lease, 2001:78). Bu belgenin içeriği incelendiğinde AB’nin olası salgın hastalıklara karşı tedbirler aldığı görülmektedir. Bu noktada ele alınan hastalıklar ve bulaşma yolları sürekli güncellenerek günümüze dek ulaşmıştır. Söz konusu belge incelendiğinde 1986 ve 1992 yıllarında AB’nin birlik olma yolunda attığı en önemli adımlardan olan Serbest Pazar, parasal ve ekonomik birlik gibi hedeflerin söz konusu salgın hastalıktan etkileneyeceği düşünülmüş ve bu hususlara yönelik de tedbirler alınmıştır. Ancak tedbirlerin uygulaması noktasında ortaya konan hususların Koronavirüs sırasında ortaya çıkan tablo göz önüne alındığında uygulanabildiğini söylemek oldukça güçtür.

Koronavirüsün Avrupa’ya nasıl geldiğine ilişkin olarak yapılan ilk değerlendirmelerde hastalığın Çin’den gelen bir yolculardan bulaştığı ifade edilmiştir. Nitekim Dünya Sağlık Örgütünden yapılan açıklamalara göre Koronavirüs Çin’de bir pazar yerinde ortaya çıkmış ve buradan da Dünya’nın dört bir tarafına yayılmıştır. Avrupa’da Koronavirüs kaynaklı ilk ölüm Ocak ayının ortalarında Fransa’da gerçekleşmiştir. Hasta olan kişinin Çin’den gelen 80 yaşlarında bir kişi olduğu belirtilmiştir (BBC, 2020). Fransa da hayatını kaybeden kişinin Çin kaynaklı olması ve turist olması salgının boyutunu artıran bir nitelik taşımaktadır. Çünkü turizm temel amaçları bakımından hareketin ve seyahatin bol olduğu bir aktivitedir. Bu bağlamda ilk Koronavirüs vakası Fransa’yı alarına geçirmiş ve Fransız hükümeti tedbir almak durumunda kalmıştır. Fransa’nın bu denli hızlı tepki vermesinde virüsün insandan insana geçebilen bir yapıda olmasının ve yayılım hızının oldukça yüksek olmasının etkisi olmuştur. Bununla birlikte virüs başka ülkelerde de ortaya çıkmasına rağmen bazı ülke liderleri virüsü önemsememiş (İngiltere ve ABD örneği) ve tehlikenin boyutlarının ciddiyetine varamamıştır (Fortune, 2020). Ancak özellikle turizm özelinde Çinli turist sayısı fazla olan ülkeler bu salgına karşı başlangıçta daha radikal tedbirler almışlardır.

Koronavirüsün belirti göstermeden de insan vücudunda yaşayabilme özelliği birçok ülkenin başına dert açmıştır. Özellikle yoğun insan hareketliliğinin olduğu turizm sektörü bu virüsün yayılmasında oldukça önemli bir rol oynamıştır. Nitekim Avrupa’nın önemli turizm ülkeleri olan İspanya, Fransa ve İtalya Koronavirüsün en hızlı yayıldığı ülkeler olarak ön plana çıkmıştır. Bu ülkelerdeki yoğun turist hareketliliği neticesinde virüs ciddi bir biçimde önce ülke içinde sonrasında ise

bütün Avrupa’da yaygın bir vaka haline gelmiştir. Virüsün ortaya çıkmasının ardından AB nezdinde çalışmalar yapılmış ve başta sağlık olmak üzere birçok alanda koordinasyon ve işbirliğini geliştirmeye yönelik uygulamalara başlanacağı ifade edilmiştir (European Commission, 2020:1). Ancak ifade edilen problemlere yönelik çözümler hem liderler bazında hem de ülke bazında istenilen seviyelerde uygulanamamıştır. Tüm bu etkenlerin bir araya gelmesinin ardından ilerleyen dönemlerde hemen hemen bütün Avrupa ülkelerinin sağlık sistemleri iflasın eşiğine gelmiştir. Söz konusu ülkelerde hem hemşire, doktor, sağlık çalışanları gibi virüsle direk mücadele eden personel virüsten etkilenmiş hem de sağlık sistemi devamlı artarak devam eden vakalara alan açmada ve malzeme tedarik etmede ciddi olarak tehdit altına girmiştir (Amaro, 2020). Bu noktada virüsü ülkelerine girmeden engelleyemeyen ülkeler birçok problemle karşı karşıya kalmıştır. Virüsle mücadelede özellikle sağlık hizmetleri ve güvenlik hizmetleri çalışanları oldukça zor duruma düşmüştür. Virüs yalnızca sağlık ve güvenlik alanlarını etkilememiştir. Aynı zamanda insanların harcamalarını da etkilemiştir. Hükümetler sistemin devamı noktasında birçok yardım ve teşvik paketi hazırlayarak ekonomilerinin olası bir iflas tuzağına düşmeden bu süreci atlamanın yollarını aramışlardır. Koronavirüsün başlangıç aşamasında dünya genelinde yapılan kamu yardımlarının toplam tutarı 3 trilyon \$’ı aşmıştır (Habertürk, 2020). AB’nin en büyük 3. ve 4. ekonomileri olan İtalya ve İspanya Koronavirüs tedbirleri kapsamında dayanışmayı artırıcı, kapsamlı ekonomik, sosyal ve siyasal düzenlemelerin gerekliliği konusunda sık sık açıklama yapmıştır. Bu iki ülke yapılması istenen düzenlemelerin hem AB’nin devamı hem de krizin çözümü için önemli olduğunu vurgulamışlardır (Griednef, 2020). Söz konusu iki ülke salgının patlak verdiği dönemde hem maddi olanaklar hem de parasal olanaklar konusunda AB ülkelerinden destek istemesine rağmen bu isteklerinin çok az bir miktarı karşılanabilmiştir.

Fransız hükümetinin Koronavirüs salgınına bilimsel kanıtlarla beraber kabul etmesiyle beraber Koronavirüsle savaş, ülkenin en önemli gündem maddelerinden biri haline gelmiştir. Fransız hükümeti temsilcileri bu krizin üstesinden gelebilmek için hep birlikte mücadele etmenin gerekliliğine vurgu yapmış ve salgındaki ölüm oranlarının azaltılmasının ve sağlık hizmetlerinin aksamamasının dayanışma ve birliktelik ruhuyla mümkün olabileceğini ifade etmiştir. Bu amaç doğrultusunda salgın hastalıkla alakalı planlar güncellenmiş ve bu plan doğrultusunda hareket edilmiştir. Söz konusu plan 4 aşamalı olarak oluşturulmuş ve her bir aşamaya ilişkin detaylı bir planlama süreci oluşturulmuştur. Söz konusu planda, salgın hastalığın ülke sınırlarına girmesinden yok olmasına değin olan süreçler planın hazırlandığı süreçten itibaren peyderpey güncellenerek günümüze ulaşmıştır. Bu planlara ek olarak kamu ve vatandaş iletişiminin önemli olduğu raporda vurgulanmıştır. Bu konunun öne çıkmasında salgın hastalık dönemlerindeki kaos ortamının devletin egemenlik haklarının zarar görmesine kadar uzanabilecek problemleri doğuracağı düşüncesinin etkili olduğu söylenmektedir (Ghanchi, 2020:1-2). Bahse konu olan rapor hem Fransa’da hem de AB’de uygulamaya konulmuş ve ülkelerin hem birlik için dayanışmalarını hem de ülke içlerindeki dayanışmayı ön plana koyan bir anlayışla hazırlanmıştır.

Koronavirüse yönelik olarak AB içerisinde liderler seviyesinde birçok toplantı yapılmıştır. Söz konusu toplantılarda uzun tartışmalar yapılmıştır. AB liderleri birkaç konu başlığında uzlaşa sağlamışlardır. Bunlar;

- *virüsün yayılmasının engellenmesi
- *medikal ekipman noktasında gerekli yardımlaşmanın yapılması
- *tedaviye yönelik araştırma ve aşı faaliyetlerinin desteklenmesi
- *emek, iş dünyası ve ekonomilerin desteklenmesi (European Union, 2020).

Söz konusu uzlaşıda özellikle ekonomi ve sağlık alanında dayanışmayı önceleyen bir tutumun sergilendiğini ifade etmek gerekmektedir. Ancak salgının yakıcı bir hal aldığı dönemde her ülke bu kapsamda dayanışma yerine kendi ülke içine yönelmek zorunda kalmış ve AB’de kapsamlı bir dayanışma örneği sergilenememiştir. Özellikle İspanya ve İtalya bu noktada AB’nin ve kurumlarının bu süreçte daha fazla inisiyatif almasını istemesine rağmen krizin öncesinde bu ülkelerin maddi olarak

yeterli seviyede kuvvetli olmaması ve borç yükünün fazla olmasından dolayı diğer ülkeler bu konularda çekimser davranmıştır. Bu durumdan dolayı da ekonomi alanındaki dayanışma görüşmelerinde süreç birçok kez kesintiye uğramıştır.

Korona sürecinin AB'ye nasıl bir etki edeceği konusunda 3 temele senaryo hazırlanmıştır. Birinci senaryoya göre virüs, AB içerisinde dayanışma içerisinde çözülemeyecek ve her ülke kendi tedbirlerini alarak yoluna devam edecektir. Söz konusu durumun sonucunda ise AB ülkeleri arasındaki kriz derinleşecek ve AB parçalanacaktır. İkinci senaryoya göre ise virüs dönemi AB üyesi ülkeler arasında uzlaşmayı, dayanışmayı ve birlikteliği artıracak ve yeni konjonktürle beraber AB daha kuvvetli olarak yoluna devam edecektir. Üçüncü senaryoya göre ise AB bu süreci daha karmaşık bir gelişme ile tamamlayacaktır. Söz konusu süreç sonunda yenilenme ve değişim gereken alanlarda düzenlemeler yapılacak ve problem temelli olarak sistem revize edilecektir. Bu aşamada hem var olan yapılar korunacak hem de yeni yapılar oluşturularak birliğin gücü arttırılacaktır (Fortunato ve Pecoraro, 2020:3). Söz konusu senaryolar hazırlanırken hem mevcut durumun göz önüne alındığı hem de gelecekteki durumun göz önüne alındığını söylemek mümkündür. AB'nin sahip olduğu kapasiteler bağlamında düşünüldüğünde birinci senaryonun gerçekleşmesi noktasında özellikle ekonomik ve yönetsel karar alma mekanizmalarının bu sürece etki edebileceği değerlendirilmektedir. İkinci senaryo bağlamında eke alındığında ise zengin ve görece refah seviyesi diğer AB üyesi ülkelere göre daha iyi yerlerde olan Kuzey ve Kuzeybatı Avrupa ülkelerinin bu süreçte önemli bir faktör olacağı değerlendirilmektedir. Üçüncü senaryo ise AB'nin kurucu değerlerinden olan dayanışma ve birlikte yaşam isteği olgularının etkisini öne çıkaran bir yapıya sahiptir. Ancak hem Koronavirüs süreci hem de birliğin mevcut hali göz önüne alındığında dayanışma ve birliktelik unsurunun hiç kolay olmayacağı açıktır. Nitekim birliğin bu salgına hazırlıksız yakalandığını ifade eden AB Komisyon Başkanı da bu hususu vurgulamaktadır (Anadolu Ajansı, 2020). Avrupa için Koronavirüsün içerdeki ortaya çıkardığı ekonomik şok, güvenlik krizlerini tetiklemiştir. Bu nedenlerden dolayı Güney ve Doğu Avrupa ülkeleri bu felaket durumları açısından güvenlik açığının zirve yaptığı bölgeler olmuştur. Bu durumun doğal sonucu olarak ülkeler sınırlarını kapatarak bu sürecin sona ermesini beklemektedir. Ancak hem virüsün yapısı hem de mevcut koşullar göz önüne alındığında bu sürecin sürdürülebilir olmadığı değerlendirilmektedir (Ülgen, 2020).

Avrupa için virüsle başa çıkmada doğru yol aslında koordinasyonun ve Avrupalı kimliğinin ön planda olduğu; milliyetçi ya da kendine has uygulamaların olmadığı bir süreci ifade etmektedir. Zaten Avrupa Birliği Koronavirüs döneminde dayanışma adına bazı girişimlerde bulunulmuştur. Maske paylaşımı, tıbbi cihaz ve bilgi paylaşımı, hasta ve hastane paylaşımı, doktor ve hemşire paylaşımı bu alanda gösterilebilecek en güzel örneklerden birkaçıdır. Fakat meselenin mali boyutunda bu denli bir dayanışma örneği sergilenememiştir (Baldwin ve Mauro, 2020:28).

Korona krizi aynı zamanda Schengen krizine de neden olmuştur. Bu dönemde bazı ülkeler sınırlarını kapatarak ülkelerini izole etmeye çalışmıştır. Öyle ki birlik içerisinde korona öncesi dönemde tek gecelik seyahatler 320 milyon kişi civarında gerçekleşmiştir. Bu ziyaretlerin yaklaşık de 40 milyonu ise iş ziyaretleri kapsamında gerçekleşmiştir. Dolayısıyla bu kriz bu alanda da ciddi problemlere yol açmış ve turizm ve konaklama anlamında ciddi bir gelir kaybına neden olmuştur. Ayrıca Schengen anlaşmasının sağladığı koşulların etkisiyle yaklaşık 2 milyon kişi çalışmak amacıyla seyahat etmektedir. Bu kapsamda Slovakya, Hırvatistan, Lüksemburg, Estonya ve Belçika en yoğun ülkeler olarak öne çıkmaktadır (Baldwin ve Mauro, 2020:87). Şüphesiz bu imkânların ortadan kalkması belli bir seviyede memnuniyetsizliğe neden olacaktır. Bu ise AB'nin genel ahengini bozucu bir etkiye neden olacaktır.

17 Mart 2020 tarihinde AB ilk defa sınır kapılarını kapatmıştır. Bununla birlikte bazı ülkeler birlik içerisinde kendi sınırlarını kapatma gerekliliği duymuşlardır. İtalya 9, Almanya 13, İspanya 14, Fransa 16 Mart 2020 tarihinde sınırlarını kapatmıştır. Mart sonuna değin 250 milyonluk bir nüfusun dış ülkelerle giriş çıkış anlamında iletişimi, kesintiye uğramıştır. Bu kararların alınmasında AB

komisyonunun almış olduğu kararların etkisi bulunmaktadır. (European Commission, 2020:2) Söz konusu dönemde salgınla mücadele kapsamında havayollarında da kısıtlamalara gidilmiştir. Öyle ki bu dönemde havayolu kullanan kişi sayısı Almanya’da %89, Fransa’da %93, İtalya ’da %94, İspanya’da ise %95 oranında azalmıştır (European Union, 2020:2-3). Seyahat kısıtlamalarının salgın hastalıklara etkisi konusunda bazı araştırmalar yapılmıştır. Söz konusu araştırmalardan birine göre Çin’in Hubei kentinde uygulanan seyahat kısıtlamaları virüsün farklı alanlara yayılımını %81 oranında engellemiştir (Wellsa vd., 2020:7507-7508).

Genellikle olumsuz haberlerden beslenerek büyüyen popülizm Koronavirüs döneminde de görünürlüğü artan bir yapıya sahip olmuştur. İngiltere Başbakanının kitlesel bağışıklık söylemi ya da ABD Başkanı D.Trump’ın Yunanistan’ın doğusunu sıcak alanlar olarak nitelendirmesi bunun en tipik örneğini oluşturmaktadır. Bu bağlamda Avrupa’da da virüs salgınının başlangıcından itibaren kuvvetli bir şekilde kendisine yer edinen popülizm, yabancı karşıtlığı temellinde yükselişini sürdürmüştür. Özellikle uç ideolojiye sahip insanların yoğun olarak yaşadığı ülkelerde, olumsuz hususlar her daim kullanıma elverişli bir yapıya sahip olmuştur. Bu noktada Avrupa açısından yükselen popülizmde göçmenlerin bu virüsün yayılmasında etkili olduğu varsayımından hareketle göçmen karşıtı politikalar dillendirilmeye devam edilmiştir. Söz konusu bu ülkeler ağırlıklı olarak Doğu Avrupa ülkeleri olsa da Avusturya, İtalya ve Almanya gibi AB’nin büyük ve güçlü ülkelerinde de popülist söylem ciddi taraftar toplamıştır. Söz konusu söylemi Macaristan’da Victor Orban, İtalya’da Salvini ve Fransa’da Le Pen gibi isimler sıklıkla kullanmaktadır. Koronavirüs öncesinde AB içerisinde ekonomik problemler olmasının yanı sıra siyasi ve sosyal alanda da birtakım problemler bulunmaktadır. Son yıllarda etkisi artarak devam eden popülizm bu dönemde de süreci meşgul eden bir hal almıştır. Avrupa’daki popülist gruplar bu salgını hem destekçi sayılarını artırmak hem de iktidar yolunda güç kazanmak amacıyla sürekli gündemde tutmuşlardır. Bu yükselişte popülist grupların virüsü bir düşman kimliğine büründürerek kendi anlayışlarını yüceltmeye ya da kutsamaya çalışmasına yönelik anlayışın da etkili olduğunu söylemek gerekmektedir. Popülistler korona dönemini ekonominin ötesinde bir bağlamda ele almışlar ve ona farklı anlamlar yüklemişlerdir. Onlar bu manada siyaseti sağlığın yada bilimin önüne çıkarmaya çalışmışlar ve bu şekilde kendilerinin doğru olduğunu kaos ortamına vurgu yaparak anlatmaya çalışmışlardır (Rompuay, 2020:2). Koronavirüs dönemindeki sosyal kısıtlamalar nedeniyle popülist gruplar faaliyetlerini internet üzerinden yürütmek durumunda kalsa da katılımcı sayısı her geçen gün artmaktadır. Bunda hiç şüphesiz virüsün ekonomik ve sosyal alanda ortaya çıkardığı tahribatın etkisi büyüktür.

AB, virüs sürecinde yalnızca sosyal alanda problem yaşamamış aynı zamanda virüse karşı alınacak tedbirler noktasında da büyük sıkıntılarla karşılaşmıştır. Bu problemlerden en önde geleni ise Koronavirüs vakalarının tespiti noktasında yaşanmıştır. Nitekim virüsün enfekte ettiği insanlar üzerinde İtalya’da yapılan bir araştırmaya göre, İtalya’daki hastaların yaklaşık %40’ı semptom göstermemekte ya da çok hafif bir şekilde hastalığı geçirmektedir. Ayrıca hastaların çoğunluğunun 30 yaş ve üzerinde olduğu ve yoğun bakımda bulunan hastaların ise yaş ortalamasının 69 olduğu ilk araştırmadan elde edilmiştir. Koronavirüs salgınının en sert geçtiği dönemlerde İtalyan sağlık sistemi çökmenin eşiğine gelmiştir. Bu anlamda hem personel hem ekipman yetersiz kalmış birçok ülkeden hem malzeme hem de sağlık hizmeti yardımı istenmiştir. Vakaların arttığı dönemde emekli olan personel dahi göreve çağrılmak zorunda kalmıştır. Bazı uzman doktorlar da alanları dışında çalışmak zorunda kalmıştır. İtalya’nın salgın koşulları göz önüne alındığında Kuzey İtalya salgının yayılma alanı açısından daha kritik bir seviyede yer almıştır. Ancak bölgenin sağlık hizmetleri ve ekipman noktasında diğer bölgelerden dahi iyi koşullarda olması bu konuda hükümetin elini bir nebze rahatlatmıştır. Fakat virüsün güney İtalya’ya inmesinin daha büyük felaketlere yol açacağı ifade edilmiştir (Paterlini, 2020:1-2). Her ne kadar salgın döneminin en büyük sıkıntılarını yaşayan ülke İtalya olsa da aslında İtalyan sağlık sistemi AB geneli değerlendirmelerde orta üst seviyelerde bir kapasiteye sahiptir. Ancak hasta sayısının bir anda artması sistemi işlemeze hale getirmiştir. İtalya’nın sahip olduğu yoğun bakım yatak sayısı 100 bin kişiye 12,5 olarak ifade edilmekte olup bu oran AB ortalamasının üzerindedir. Ayrıca her 100 bin kişiye 400

doktor düşmektedir. Fakat burada bu sayıların bu denli yetersiz kalmasında hasta yoğunluğunun etkisi bulunmaktadır. 25 Mart 2020 tarihinde hastanelerin yoğunluk oranı 11 Mart 2020 tarihinin yaklaşık 7 katıdır. Dolayısıyla bu seviyedeki bir yoğunluk artışı hastaneleri işlemez hale getirmiştir (Verelst vd., 2020:2).

Koronavirüs salgını literatüre yeni kavramları da eklemiştir. Bunlardan en önde geleni Koronaekonomi gibi kendine has yapıda iken bazıları da pandemiyi anlatırken siyah kuğu tabiridir. Fakat anlamlandırma her nasıl olursa olsun Koronavirüs, ülkelerin sınırlarını kapatmasına, kısıtlamalar koymasına, mal, insan, hizmet ve işlerin akışının yavaşlamasına ya da durmasına geçici süre ile de olsa neden olmuştur (Sburna, 2020:3). Bu kavramlardan Koronaekonomi kavramı virüs sürecinde ve sonrasında ortaya çıkan ekonomik koşulları ifade eden bir kavramdır. Virüsün ekonomiyi hem para hem de mali piyasalar açısından zor duruma sokması bu kavramın kullanılmasına neden olmuştur. Siyah kuğu benzetmesi ise daha çok varlığından haberdar olunmayan ancak sonrasında karşılaşıldığında bilimsel anlamda ciddi bir yenilik ve anlayış değişikliğini ifade eden bir kavramdır. Söz konusu durumda korona sürecinin neoliberal piyasa koşullarında var olan sistemde köklü değişimleri gündeme getirmesi etkili olmuştur. Koronavirüsün orta-uzun dönemli etkileri anlamında bazı ekonomistler en iyimser senaryoya göre %3-5 arası bir büyüme beklerken, GSMH 'ya %2-2,5 oranında olumsuz etkisi olacağını belirtmektedir. Fakat hizmet sektörü odaklı büyüme gösteren ülkeler (İspanya, Yunanistan, Portekiz) bu oranların çok daha üzerinde bir daralma yaşayacaktır (Sburna, 2020:8). Bazı sektörler bağlamında yapılan değerlendirmelerde özellikle hizmet, turizm, sanayi gibi sektörlerin virüsten olumsuz etkileneyeceği ifade edilmektedir. Ancak bu süreçte teknoloji, bilişim, tarım ve hayvancılık gibi sektörlerin süreci daha kuvvetli bir şekilde atlatacağı belirtilmektedir.

Koronavirüsün en şiddetli olduğu dönemlerde İtalya'nın ekonomik yardım taleplerine AB'nin çözüm üretememesi AB içinde yaşanabilecek büyük problemlerin habercisi olarak değerlendirilmiştir. Karşı karşıya kaldığı ekonomik darboğazdan kurtulmak isteyen İtalyan hükümeti, Eurobond benzeri bir borçlanma usulünün uygulanmasını istemiş; ancak talepleri kabul görmemiştir. Bu dönemde AB'nin Güney ve Doğu kanadından gelen ekonomik yardım programı ve fon talepleri genelde Kuzey ve Baltık ülkeleri tarafından reddedilmiştir. Bu reddin gerekçeleri incelendiğinde ise kuzeyde yer alan ülkelerin vatandaşları güneyde yer alan ülkelerin sonraki dönemlerde borçlarını ödemeyeceklerini düşünmesinin etkili olduğu ifade edilmiştir. Bu sebepten dolayı kuzey ülkeleri güneyde yer alan ülkelere borç vermek ya da çeşitli isimlerdeki fonları kullandırma konusunda isteksiz davranmıştır. Bu konuda ortaya çıkan kargaşadan dolayı AB ciddi eleştiriler almıştır. Bazılarına göre bu nedenlerden dolayı AB tam manasıyla politik birlik olamamıştır (Jenkins, 2020).

AB Merkez Bankası verilerine göre Koronavirüs ekonomiyi orta ve uzun vadede hem talep hem de arz yönünden ciddi bir bunalıma sokacaktır. Onların tahminine göre tüm Avrupa'nın Gayri Safi Milli Hasılasında %7'lik bir daralma meydana gelecektir. Yine Avrupa'nın ekonomik olarak başat konumda bulunan ülkelerinin de %5'lik bir daralma ile karşı karşıya kalacağı öngörülmektedir. GSMH'da %15'lik bir kaybın ekonomilerde %20'lik bir daralma yapacağı öngörüsünü yapan banka, bu şartların resesyonu beraberinde getireceğini ve ekonomiyi ciddi anlamda depresyona sürükleyeceğini ifade etmektedir (Panetta, 2020).

Avrupa Merkez Bankası kriz dönemlerinden önce olduğu gibi Koronavirüs döneminde de ortak para ve maliye politikası aracı olarak düzenleyici birtakım girişimlerde bulunmuştur. Bu kapsamda 750 Milyar euroluk bir plan hazırlanmıştır. Bu plan çerçevesinde virüs sonrası ekonomilerde yaşanan krizin etkileri bir nevi giderilmeye çalışılmıştır. Bazı araştırmalara göre Koronavirüsün etkilerinin ülkelerin 2019 GSMH'sının %2'lik bir kesimini yok edeceği ifade edilmektedir. Bu krizin çözülmesi adına oluşturulan fonun kullandırılması noktasında başlangıçta tam bir dayanışma olduğunu söylemek oldukça zordur. Özellikle bu dayanışmada Almanya'nın başını çektiği bazı ülkeler söz konusu uygulama konusunda isteksiz bir şekilde davranmaktadır. Bu noktada kuzeyde bulunan ve görece daha kuvvetli

ekonomik ve sosyal imkânlarla sahip ülkeler bu fonun yürürlüğe konulması aşamasında ciddi bir mukavemet göstermiştir (Rompuy, 2020: 2-3).

Sonuç

Koronavirüs sürecinin hem dünya genelindeki ülkelerde hem de Avrupa Birliği bünyesinde bazı konularda değişim meydana getirebileceği değerlendirilmektedir. Bu kapsamda ekonomi alanında hizmet sektörü uygulamalarında değişiklik görülecek ve hizmet alımlarında internet kullanımı ve insansız ulaştırma sistemleri yaygınlaşacaktır. Avrupa açısından en önemli gelirlerden biri olan turizm sektöründe ise başlangıçta kısıtlamaların daha sert bir şekilde uygulanacağı, test sayısının artması ve testlerin doğruluk oranının yükselmesi ve test sürelerinin kısalması ile havaalanlarında bu işlemlerin de yapılmaya başlanması öngörülmektedir. Ayrıca virüsten arı bir şekilde yolculuk ve tatil imkânları anlamında da ciddi bir alan oluşacağı düşünülmektedir.

Virüslerin bu derece can yakıcı özelliklerinin ortaya çıkması güvenlik açısından da gelecekte büyük ilerlemelerin olmasını sağlayacaktır. Bu kapsamda biyolojik ve kimyasal terörizm devletlerin öncelikli anti terör ajandalarından biri haline gelecektir. Virüs salgınından sonra kimyasal ve biyolojik silahlara karşı devletlerin mücadele kapasitelerini daha da arttıracığı öngörülmektedir. Avrupa Birliği'nin geleceği konusunda da süregelen tartışmalar hiç şüphesiz devam edecektir. AB üyesi olan ancak ekonomik olarak AB'ye bağımlı ülkeler her ne kadar AB'den ayrılmayı bir söylem olarak ifade etseler de bunun sonuçlarını dikkate aldıklarında kendilerinin bundan zararlı çıkacağını bilmektedir. Ancak burada şu hususu hatırlatmakta fayda vardır. Her ne kadar bu ülkeler AB'nin dağılmasının ardından refah kaybına uğrayacak olsalar da bu durumdan en büyük darbeyi büyük ekonomiler görecektir. Özellikle Avrupa'nın lokomotif ülkesi olan Almanya bu konunun vasıtasıyla AB ülkelerinin ana tedarikçisi konumundadır. Dolayısıyla birliğin dağılması en çok Alman ekonomisini zayıflatacaktır. Bu sebeplerden ötürü bu salgınların AB'nin parçalanması ya da bölünmesine yol açma ihtimali zor gözükmemektedir. Fakat bu noktada iki temel ayrıştırıcı faktör süreci hızlandırma potansiyeline sahiptir. Bunlardan birincisi popülizm (yabancı karşıtlığı+ islamofobik söylem) artışa geçer ve bu grupların çoğu yönetimi ele geçirirse işler AB için hiç de yolunda gitmeyecektir. Bir diğer önemli hızlandırıcı unsur ise göçtür. Bu unsurun aslında AB için neden bu kadar büyük bir etkiye sahip olduğu Koronavirüs günlerinde gayet net ortaya çıkmıştır. Avrupa Birliği her ne kadar dayanışmayı, ortak büyümeyi, gelişmeyi amaç edinmiş olsa da bu unsurların tamamı olumlu şartlar altında mümkün olabilecektir. Dolayısıyla AB'nin yaşayacağı yeni krizlerle beraber bu tür bir olayın vuku bulması halinde AB'nin dağılması söz konusu olabilecektir.

Kaynakça

- Amaro, S. (2020). "Health and Science", CNBC, <https://www.cnbc.com/2020/04/03/coronavirus-italy-spain-uk-health-services-struggle-to-cope.html>, (Erişim Tarihi: 04.03.2020).
- Anadolu Ajansı. (2020). "EU apologizes to Italy over coronavirus crisis", <https://www.aa.com.tr/en/europe/eu-apologizes-to-italy-over-coronavirus-crisis/1807581>, (Erişim Tarihi:16.04.2020).
- Baldwin, R. ve Mauro, B. (2020). "Economics in The Time of Covid-19", London, Centre for Economic Policy Research.
- BBC. (2020). "Covid-19: Avrupa'da koronavirüsten ilk ölüm Fransa'da oldu" <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51509570>, (Erişim Tarihi: 04.05.2020).
- Di Marco , M., Baker, M., Daszak, vd. (2020). "Sustainable Development must Account for Pandemic Risk". *PNAS, Cilt:117, Sayı:8, ss.340-347*.
- Enemark, C. (2009). "Is pandemic Flu a Security Threat?" *Survival, Cilt: 51, Sayı:1, ss. 191-214*.
- European Commission. (2020). "Coronavirus: Commission encourages and facilitates cross-border treatment of patients and deployment of medical staff", https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_590, (Erişim Tarihi: 04.05.2020).

- European Union. (2020). “Eurostat”, <https://ec.europa.eu/eurostat>, (Erişim Tarihi: 12.06.2021).
- European Union. (2020). “The common EU response to COVID-19”. https://europa.eu/european-union/coronavirus-response_en, (Erişim Tarihi: 11.05.2021).
- Fortuanato, P. ve Pecoraro, M. (2020). “The Covid-19 Outbreak has exposed deep-rooted weakness in the EU's Institutions”, *LSE European Politics and Policy*, ss.1-3.
- Fortune (2020). “U.K. 's Boris Johnson, who initially advocated herd immunity, becomes symbol of the strategy's danger”, <https://fortune.com/2020/04/06/uk-boris-johnson-coronavirus-icu-herd-immunity/>, (Erişim Tarihi: 04.07.2020).
- Ghanchi, A. (2020). “Adaptation of National Plan for the Prevention and Fight Against Pandemic Influenza to the 2020 Covid-19 Epidemic in France”, *Society for Disaster Medicine and public Health*, ss.1-3.
- Griednef, M. (2020). “As Europe Confronts the Coronavirus, What Shape Will Solidarity Take?”, New York Times, <https://www.nytimes.com/2020/04/08/world/europe/eu-coronavirus-aid.html>, (Erişim Tarihi: 04.08.2020).
- Habertürk. (2020). “Koronavirüs salgınıyla mücadele için tüm ülkeler kesenin ağzını açıyor”, Habertürk, <https://www.haberturk.com/corona-virusu-salginiyla-mucadele-icin-tum-ulkeler-kesenin-agzini-aciyor-haberler-2620074-ekonomi>, (Erişim Tarihi:21.03.2020).
- Hagan, P., Maguire, B., ve Bopping , D. (2008). “Public behaviour and pandemic”, *The Australian Journal of Pandemic Policy, Cilt:23 Sayı:3*, ss.35-40.
- Heyman, D. (2003). “The Evolving Infectious Disease Threat: Implacations for national and global security”, *Journal of Human Development: A multi-Disciplinary Journal for People- Centered Development, Cilt:4, Sayı:2*, ss.191-207.
- Jenkins, S. (2020). “The coronavirus crisis has exposed the truth about the EU: it's not a real union”, The Guardian, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/apr/10/coronavirus-crisis-truth-eu-union-financialrescue>, (Erişim Tarihi: 04.06.2020).
- Lease, J. (2001). “Emerging infectious in Europe *Emerging Infectious Diseases from the Global to the Local Perspective*”, *Workshop Summary*, ss. 72-85.
- Panetta, F. (2020).”Joint response to coronavirus crisis will benefit all EU countries”, Politico, <https://www.politico.eu/article/joint-response-coronavirus-crisis-benefit-all-eu-countries/>, (21.04.2020)
- Paterlini, R. (2020). “On the front lines of coronavirus: the Italian response to covid-19”, ss.1-2.
- Rompuy, H. (2020).”Covid -19: A turning point for the EU”, *European Politics And Institutions Programme*, ss.1-5.
- Sanford, S., Polzer, J., & McDonough, P. (2016). “Preparedness as a Technology of (in)security: Pandemic Influenza Planning and and the Global Biopolitics of Emerging infectious disease”, *Social Theory & Health, Cilt:14*, ss.18-43.
- Sburna, B. (2020).”Understanding Coronanomics: Theeconomic implications of the coronavirus (COVID-19) pandemic”, *Munich Personal RePEc Archive*, ss.1-45.
- Scott, A., & McInnes, C. (2012). “The Securitization Of Pandemic Influenza: Framing, Security and Public Policy”, *Global Public Health, Cilt:7, Sayı:2*, ss.95-110.
- Türk Toraks Derneği. (2020). “Salgınlar”, Türk Toraks Derneği, <https://www.toraks.org.tr/halk/Page.aspx?d=219>, (Erişim Tarihi:04.05.2020).
- Ülgen, S. (2020). “The Coronavirus Is Creating a Crisis on Europe's Borders”, Foreign Policy, <https://foreignpolicy.com/2020/05/01/the-coronavirus-is-creating-a-crisis-on-europes-borders/>, (Erişim Tarihi:01.05.2020).
- Verelst, F., Kuylen, E. ve Beutels, P. (2020). “Indications for healthcare surge capacity in European countries facing an exponential increase in coronavirus disease (COVID-19) cases, March 2020”, *Euro Surveil, Cilt:25, Sayı:13*, ss.1-4.
- Wellsa, C., Sah, P., Moghadas, S., vd.(2020). “Impact of international travel and border control measures on the global spread of the novel 2019 coronavirus outbreak”, *PNAS, Cilt: 117, Sayı:13*, ss.7504-7509.